

ezen időzített gyújtóeszközökkel a tettes előzetes kísérleteket is szokott végezni s nincs kizárva, hogy ezeket észreveszi valaki. Ha a felgyújtás nem sikerül, úgy a cselekménynek árulója lesz a helyszínen talált gyújtóeszköz. Gyújtogatásra lehet következtetni akkor is, ha pl. egy háznak valamelyik sarkán kívülről csap fel a láng. Boszúból okozott tüzet árulhat el az a körülmény is, ha a szél irányába eső szalmakazal tüzes pernyéi oly házra esnek, melyben pl. a gyanúsított haragosa alszik.

Az elmebajos gyújtogatók rendszerint azáltal árulják el magukat, hogy oly helyen foglalnak állást, ahonnan a tűzben gyönyörködhetnek s ennek hangosan kifejezést is adnak; gyanút keltenek pedig már azáltal is, hogy minden tűznél jelen vannak, de az oltásnál közre nem működnek.

A gyújtogatással gyanúsított egyén védelméül az alibit mindenkor elfogadnunk nem lehet, mert tekintetbe kell vennünk, hogy időzített gyújtogatásnál a tettesnek elég ideje van a menekülésre. Lehetséges továbbá, hogy a káros csupán felbujtó volt s ez esetben könnyű volt a felbujtott által okozott tűztől távol lennie.

Végül még kell még jegyeznünk, hogy az égő házban talált hullát mindig boncolni kell, mert csak így lehet megállapítani, hogy a tűz, avagy más valami okozta-e a halálát?

III. A lopás.

1. A lopás nyomozásáról általában.

A lopás a bűnesetek túlnyomó százalékát képezi, mert a gonosztevők nagy részét a pénzvágy tereli a bűnös útra és a pénzszerzésnek legkönnyebb módja a lopás.

Ma már ezerféle módja van a lopásnak, mert az

alkalom, a körülmények és a tolvaj módszere döntik el, hogy az miként lesz végrehajtva. A nyomozó közegnek tehát, hogy munkáját sikeresen végezhesse, mindezekkel meg kell ismerkednie. A szakismerettel és gyakorlottsággal nem rendelkező közeg rendesen azon jelentéssel tér vissza a nyomozásról, hogy a lopás színhelyén semmi nyom sem maradt vissza és így puhatolása nem vezetett eredményhez. Pedig a szakavatott nyomozó közeg mindig fog találni a tett színhelyén valami különlegeset, amiből a tettes kilétére következtetni lehet.

Például valahol az előfordult lopásokat ugyanazon módon követték el; ebből nagy valószínűség szerint az következtethető, hogy ott ugyanazon tettesek működtek közre. Ha már most a nyomozó közeg korábban szerzett helyi és személyi ismereteinél fogva tudja, hogy a környéken lakó N. szokásos tolvaj szokott ily módon dolgozni, úgy a lopott tárgyakat ennél kell keresni. Avagy előfordult már az is, hogy a tolvaj több lopás elkövetése után valamelyiknél rajta-vestett. Ha ezen lopásoknál használt módszerét megfigyeltük és azt találtuk, hogy az azonos azokénál használttal, amelyek azelőtt ismeretlen tettesek által lettek elkövetve, akkor is feltehetjük, hogy ezeket is a tettenért tolvaj követte el. Lopásnál tehát kiváló figyelem fordítandó a tolvajok szokásaira, mert ha valamelyik tolvajnak valamely módszere jól bevál, akkor azt, ameddig csak lehet, követni is fogja.

Némelyik betörő a fal kibontásával, másik a keresztvasak átvágásával szokta a lopást végrehajtani. A zsebmetsző ismét vagy bűntárssal dolgozik, vagy vonaton, a gyakori zökkenéseket és az utasok egymásbaütközését találja alkalmasnak a zsebmetszésre.

Némelyik házicseléd a szennyes fehérneműeket szokta ellopni, másik meg a részegen hazatérő gazda pénzét dézsmálja meg. Némelyek a lopást furfangos előadások mellett hajtják végre; így nagyobb váro-

sokban még a zongorát is képesek ellopni azon fondorlattal, hogy javítás végett a távollevő házigazda megbízásából a zongoraműhelybe viszik.

Lehetnek ezenfelül a tolvajoknak egyéb jellegzetes szokásaik is, pl. némelyik a lopás elkövetése előtt a házörző ebet mérgezi meg; másik a lopás előtt előbb kémszemlét tart, mely alkalommal későbbi munkáját is könnyíteni igyekszik, pl. az ajtózárok nyílásairól viaszlenyomatot vesz fel, vagy valamely mellékajtón egy reteszt félretol.

A tolvaj szokásain kívül megfigyelendő továbbá az egyes betörő-eszközök használati módja is. Pl. némelyik betörő furóval lyukat váj az ajtóretesz közelében s a reteszt egy görbe dróttal félrehúzza. Mind-ezen szokásokat és módszereket már csak azért is meg kell figyelni, hogy azokat kellőképen csoportosítva, újabbi lopásnál felismerjük s megállapíthassuk, vajjon ugyanazon tettesről lehet-e szó, avagy egy új esettel és újabb tolvajjal állunk-e szemben?

Természetesen, hogy a lopásnál is éppen úgy, mint az egyéb bűncselekményeknél, az itt leírtakon kívül, még egyéb helyeken felemlített nyomok megvizsgálását is szem előtt kell tartanunk.

Mert előfordulhat, hogy pl. egy bemászás útján elkövetett lopásnál a kőfal zöldes színe az átmászás helyén le van súrolva s ilyenkor lehet, hogy pl. a lopás után észrevett gyanus alakok térdein látott zöldes mézszínű lesz a tettesek árulója, avagy lehet, hogy egy betörésnél a bezuzandó ablakra ragasztott papír anilin- vagy indigó-porral behintve, a tettes ujjlenyomatát fogja feltüntetni, ily esetben tehát a legfontosabb nyom ez az ujjnyom lesz.

Alább sorra vesszük a lopások elkövetési módzatait, mert azok különlegességei is sok irányban tájékoztatják a nyomozót.

2. A tolvaj előkészületei.

a) A tolvaj kémje.

A tolvaj a lopás elkövetése előtt rendesen maga előtt elküld valakit oda, ahol lopni fog, hogy a helyi viszonyokat kikémlelje.

Ez úgy a tolvaj, mint a nyomozó számára a legfontosabb. A tolvaj számára azért, mert ettől függ a lopás sikere, a mi számunkra pedig azért, mert gyakran csak ez a nyom vezet a tettes kilétére. Ne felejtjük el, hogy nevezetesebb lopás a helyi viszonyok ismerete nélkül ki nem vihető s hogy ezért a tolvajnak előbb azzal kell tisztába jönnie. Így nagyon könnyen megeshetik, hogy akárhány ember, aki a lakásba ismeretlenül és hivatlanul beállít, a tolvajok kémjei közé tartozik: a koldus, a cigányasszony, a vándorlegény, a házaló, a könyvügynök, az utazó, az utcai zenész, az álruhába öltözött hordár vagy rendőr, az anyóka, aki sorsáról panaszkodik és a vándorló deák vagy a fiatal leány, aki munkát, tanácsot vagy segílyt kér. Ezek mind kémek lehetnek s ha ott utóbb lopást követtek el, akkor valószínűleg ezek egyike volt a tettes. Az ilyen előre küldött kémek megnézik, hogy hol, merre visz a járás, hol megy az ember be, hol ki, szemügyre veszik a szobák fekvését, az ajtók, a szekrények, az íróasztalok, kijáratok elhelyezését, hogy hányan laknak a házban, ki hol alszik, esetleg ellopnak egy kulcsot, vagy viaszlenyomatot vesznek a zárról, kitolnak valami ajtóreteszt, egyszóval kitudnak valamit, eligazítanak egyetmást, hogy a tolvajnak kevesebb dolga legyen. A tolvajt sohase látta senki, de a kémjét igen s így az utóbbi iránt kell érdeklődni. Az emberek a kémmel nem igen törődnek, a nyomozás során sem említik és azt hiszik, hogy ez nem tartozik a dologhoz. Ezért a legintelligensebb tanut is egész gyermekes módon kell kikérdezni, hogy nem járt-e erre egy koldus, cigányasszony, vándorló

stb. Ha igen, akkor induljunk el ebben az irányban, mert így legalább a banda egyik tagja kerülhet a kezünkbe.

Komolyabb esetben több kémkedő is jön s egyik ezt, a másik azt puhatolja; ugyanegy kétszer nem jön soha. Nagyobb jelentőségű lopási esetekben, ha egyáltalában nem állapítható meg, hogy kémkedők jártak a háznál, akkor vagy az az eset, hogy a kikémlelés kívülről történt, vagy pedig, hogy egyáltalában nem volt rá szükség, mert a tettesek a helyi viszonyokkal anélkül is ismerősök, pl. a volt cseléd vagy egy bejárós egyén követte el a lopást. Lehet azonban, hogy a tettesek kívülről kémlelték ki a ház viszonyait; ez különösen a vidéken könnyű, ahol a házakat nagyon egyformán építik s az ajtók, az ablakok, a kémények fekvéséből, különösen este, ha a szobában lámpavilág van, a tolvaj kívülről eleget láthat abból, ami neki kell. Elég erre, hogy néhányszor fel s alá járjon a ház előtt; de megfigyelheti azt a közeli erdőtől vagy más buvóhelyről is. A cigányok e tekintetben meglepően ügyesek. Városi helyen a szemközt fekvő pálinkamérés vagy kávéház igen alkalmas ezekre a megfigyelésekre; de a nagyobb-szabásu tolvaj azt is megteszi, hogy a szemközti házban hónapos szobát bérel e célra. Ha tehát valahol ily lopás követtetett el és szemben a szobaúr eltűnt: itt valami összefüggés lesz.

Az ilyen kikémleléseknél a családi viszonyok és bizonyos tekintetben a nemi élet is szerepet játszanak. A tolvaj kikutatja a lakó viszonyait és különösen mindazon szokásait, amelyek az ő terveit elősegítik. Bizonyos lopásokat bizonyos okból fel sem jelentenek vagy másra fognak rá (pl. ha a család egyik tagja a másik elől pénzt rejteget stb.). A szobaleány szeretőt tart, aki csak azért ismerkedett meg vele, hogy a lakásba bejusson; az inasnak kedvese van, akinek bátyja a bandához tartozik; az úrnak van valami is-

meretsége, aki esetleg a lopással is gyanúsítható, vagy az úrnő hagyja valami okból a hátsó ajtót nyitva és a gyermekek hozzá vannak szoktatva, hogy bizonyos levelezések végett mindenféle küldöncöt be kell a házba engedni. Mindezek fontos dolgok a tolvaj számára és ezeket nekünk is ki kell nyomoznunk. Az ilyen dolgok kérdezgetése természetesen nem kelle-
mes, de ha az ember négy szemközt és komolyan kérdez, az emberek a nyomozónak az ily kényes dolgokat épp úgy elmondják, mint a beteg az orvosának.

b) Egyéb előkészületek.

A tolvaj vagy a kémje, már a lopást megelőzőleg elhárít bizonyos akadályokat, lenyomatokat vesz fel, kulcsokat lop el. Ép ily fontos nemcsak akadályul szolgáló dolgokat, hanem zavaró embereket is eltávolítani, ártalmatlanná tenni. A cselédeket, de néha a családtagokat is állítólagos találkozásra hívják el. Németország nagyobb városaiban egy időben gyakran megesett, hogy a családoknak színházba, hangversenyekre szóló jegyeket küldtek, s mialatt a család távol volt, a lakást kifosztották. A vidéken fontos előkészület a házőrző eb eltávolítása. A kutyát egy-két nappal a lopás előtt megmérgezik: pl. a koldusasszony mérgezett hurkát dob oda neki. Erre majdnem mindig varjuszemet (ebvészmag) használnak (*Strychnos nux vomica*), amely gyorsan hat. Olyan az alakjuk, mint a préselt koszoru füge, de sokkal kisebb, kerek, világos sárgás szürke, kemény és selyemfényű; az ilyen gyümölcs, amely egész ártalmatlannak látszik, mindig gyanus.

Ha a kutya megmérgezése nem sikerül, a tolvaj forgó nősténnyel jár a szél irányában a ház körül, a lopás előtt vagy az alatt; a házőrző kutya ezt rögtön megérzi, odaengedi az embert, megengedi, hogy a láncáról leoldják s követi a nőstényt vezető tolvajt, aki azután ártalmatlanná teszi. Más esetekben — ez

régi szokása a cserepezőknek — a tolvaj ruháját a forgó nőstény nemi részéhez dörzsöli, s akkor a hím kutya nem bántja. Cigányokat állandóan látni lehet, amint pórázon vezetett forgó nősténnyel vándorolnak, s a falu kutyái körülöttük szaladgálnak, anélkül, hogy bántanák őket. Ha tehát a kutya a lopás előtt megdöglött vagy eltűnt, úgy mindig méltán lehet arra gyanakodni, akinek vele dolga volt.

c) A tolvaj szerszámai.

A betörő szerszámai a törőrud (Brechstange) vagy emelővas, kb. $\frac{1}{2}$ m. hosszú, 3–4 cm. széles vasrud, amelynek hegye elől görbül; feszítővas, (tolvajnyelven shabber), ékek fából, néha vasból, amelyeket a repedésekbe dug, hogy a feszítő vassal tovább feszítsen; emelők, ajtók kiemeléséhez; csavarfuró és más kisebb nagyobb furók, fűrészek, amelyekkel kivájt lyukakat lehet tovább fűrészelni, különösen vasfűrészek, vésők, ezeknek a zaját olajjal vagy oda-dugott gyapottal lehet eltompítani; kalapácsok és szögek. (12. ábra.) A tolvajkulcsok, (13. ábra.) néha felsrófolható szakállal, hamis kulcsok, rendszerint vaskarikára felfűzve, végül harapófogók. Harapófogóval, ollóval, késsel jár a zsebtolvaj, harapófogóval metszi le az óraláncot, az ollóval és késsel vágja fel a zsebet.

Ezenkívül vannak oly dolgok, melyek magukban véve ártatlanoknak látszanak, de egyébként alig magyarázható meg, hogy az illető miért hordja magánál. Ilyenek: a könnyű papucsok vagy a rövid, igen vastag harisnyák, amelyekkel pl. a szállodai tolvajok a folyosókon halkan járni tudnak. A közönségesebb zsebtolvaj és különösen a cigány ezt azzal helyettesíti, hogy mezítláb jár vagy a lábát ronggyal köti be. Fekete papírt vagy szövetet álarcnak használnak az arc elfödésére. Gyertyadarabocskákat (viasz, stearin) vagy villanylámpát minden betörő

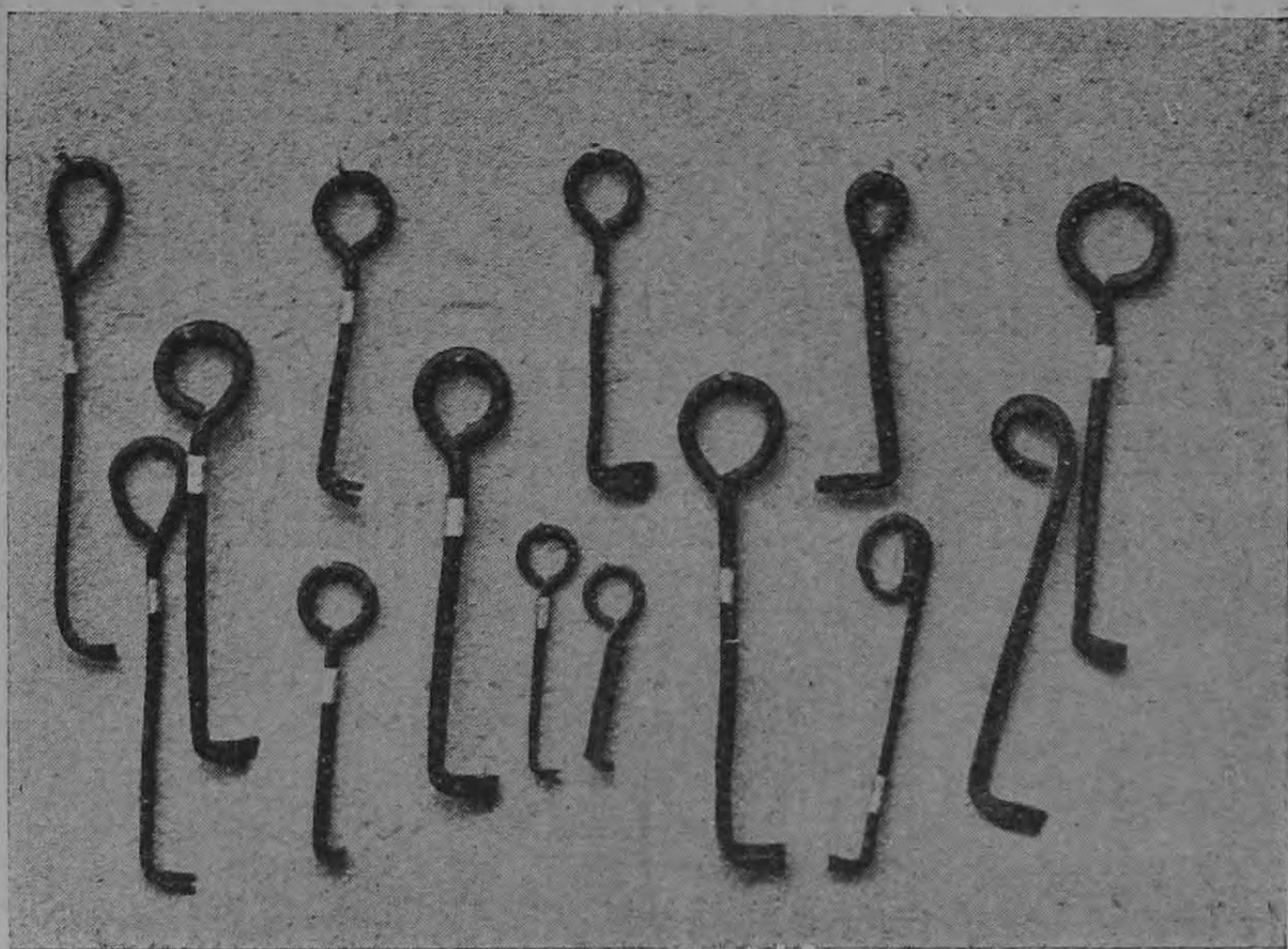

12. ábra. Betörő birtokában talált szerszámok.

s besurranó visz magával, hogy sötét helyiségekben tájékozódhassék.

Ragasztó szerek: (szurok, enyv, légypapír, ragasztógummi, ragasztóflastrom) arra szükségesek, hogyha üvegtáblát nyomnak be, arra a ragasztószerekkel valami szövetet ragasztanak, s úgy nyomják be az ablakot, hogy a lehulló darabok ne csörömpöljenek.

Zsebek: hosszú zsákalaku zsebre minden vásári

13. ábra. Tolvajkulcsok.

vagy boltitolvajnak szüksége van, hogy a lopott holmit elrejtse.

Vesszővel és halcsonttal dolgozik a perselytolvaj; ezeket bekeni madárenyvvel s a perselyből kihalássza a pénzt. Eféle vesszőket és halcsontokat a vándorlegények az üres belülű nádpálcáikban hordoznak.

Dobóhoroggal jár a cigány; ez két összedrótzott kétágu horog, amely egy ólomgolyóba van beforrasztva. Ezzel ki lehet huzni a lakásból a ruhát, ágyneműt, udvarokból egyetmást pl. a ló hátáról a

pokrócot, még a kerítésen át is. Némelyik tolvaj erre közönséges horgot használ. Cigányasszonyok a dobó-horogra kenyérbelet, kukoricaszemet illesztenek; a mohón utána kapó baromfi torkán akad a horog.

Gyűrűkben, karperecekben a vasuti tolvajok és tolvaj nők apró kést hordanak, amellyel a zsebeket felmetszik.

Vékonyabb kötelek, a végükön vaskapocscsal arra szolgálnak, hogy erkélyre, folyosóra, verandára dobják fel, s azon felmásszanak.

Falakon, kerítéseken látható feljegyzések sokszor ártatlanul néznek ki, de gyakran fontosak, mert a tettestársak, a károsok vagy azon helyek, ahol a tettesek még lopni akarnak, vannak rájuk felírva. Olyan jegyzék, amelyen valamely vidék vásári napjai vannak felírva, vagy olyan térkép, amelyen bizonyos helyek alá vannak huzva, rendesen vásári tolvajra, vagy hamis játékosra vallanak.

3. A tolvaj segédjei.

a) Az őrtálló.

A tolvaj legfontosabb segédje az, aki őrt áll és a tolvajnak jelt ad, hogy meneküljön vagy szüneteltesse a munkáját, vagy hogy már jöhet, szabad a tér. Valami jelben állapotodnak meg; s ha veszély van, akkor az őrtálló hangosan és egész nyíltan adja a jelt. Ha az szükséges, hogy a tolvaj egy időre csendben legyen, akkor pedig az őrt valami látszólag ártatlan dolgot cselekszik: pl. köhög, torkát köszörüli, tüsszent, nevet, énekel vagy valami kutyát hívogat stb. Különösen fontos teendője az őrtállónak, hogy elterelje és elcsalogassa azokat, akik arra járnak és veszélyesek lehetnek, pl. a rendőrök — őrtjáratok — járőröket stb. Ebben fejt ki azután különös ravaszságot. Megszólítja a szembejövőt, megkérdezi, hogy kell

ide vagy oda menni, hol lakik az orvos, a bába, tüzet kér a szivarra, kérdezi, hogy hány óra van, mikor indul a legközelebbi vonat stb., vagy pedig olyat tesz, hogy a szembejövő őt szólítsa meg, pl. hirtelen rosszul lesz, vagy azt állítja, hogy valamit elvesztett s a földön keresi. Ha járőr jön, akkor valami fontos felfedezéssel áll elő: gyanus füstöt lát, ólálkodó embereket vett észre, veszett kutyát vagy beteg embert látott arra menni, egyszóval olyan dolgot, ami a járőrnek dolgot ad és így elcsalja azt onnan, ahol az ő társai dolgoznak. Néha mindez nem használ s akkor erősebb eszközökhöz kell nyulni: részegnek tetteti magát és sértegeti a járőrt, sőt belemegy olyasmibe is, hogy kisebb kihágást követ el, s így ad dolgot a járőrnek, hogy dolgozó társait ne zavarják.

Az ilyen esetek gyakran fordulnak elő, de ritkán kerülnek szóba. Igen sok esetben senki se gondol arra, hogy az elkövetett lopás valami összefüggésben van azzal a jeles fickóval, aki az utca másik végén részegségével ad dolgot a járőrnek. Ha a nyomozó utóbb rá is jött, hogy a gyanus alak tulajdonkép őrt állt, a rendőrközeg nem igen fog róla márt azért sem beszélni, mert bosszantja, hogy félrevezették és az embere a kezéből kisiklott. Magánegyének épen nem fognak reájutni, különösen, ha az őrtálló, aki őket elcsalta, nő volt; eltitkolják az egész esetet.

A rendőrközeg helyzete mindenesetre igen nehéz, mert ha látszólag tisztességes külsejű egyén azzal állítja meg, hogy itt vagy ott tűz ütött ki, valaki összeesett az utcán, vagy eféle történt, a rendőrközegnek hivatalos kötelessége utána nézni a dolognak, még akkor is, ha gyanakodik az emberére. Nincs tehát más mód, mint az illetőt azon ürügy alatt, hogy mutassa meg, merre van a baj, magával vinni. Könnyebb a dolog, ha a rendőrközeg nincs egyedül; akkor az egyik abba az irányba megy, amelyet az ember megjelölt, a másik más irányban fürkész. Város-

ban a rendőrközeg az őrszobából, vagy a laktanyából kérjen segítséget. Ha kiderül, hogy az illető egyén hazudott s nem is képes elmondani, amit állítólag látott, akkor célszerű őt őrizet alá venni, mert feltehető, hogy ő a banda egyik tagja. Ha az ilyen gyanús egyénen meglátszik, hogy mindenkép valami kihágást akar elkövetni és mindenáron azt akarja, hogy letartóztassák, legjobb az ily kisebb kihágásokkal, mint részegség, hatósági közeg megsértése, előbb nem törődni, illetve ővele a környéket lejárva az után nézni, hogy mit akar ez az ember rejtegetni: mindenestre kisebb baj, ha az ilyen kihágással szemben halasztjuk az eljárást, mint valami nagyobb betöréses lopásnál.

Megjegyezzük, hogy a legjobb őrtállók a nők; erre alkalmazzák a cigányok is a karavánhoz tartozó nőket; a nő figyelmesebb, éberebb és megbízhatóbb, mint a férfi és könnyen talál kifogást arra, hogy ott áll, pl. beteg a gyermeke, a részeg férje elkergette, mostohája kiverte, stb. Serdülő lányok panaszkodhatják pl., hogy otthon kiadták az utjukat, hajléktalanok, vagy más eféle panaszuk van.

Ha ugyanegy időben egymáshoz közeli pontokon betörést követtek el és részeg embert fogtak el vagy hatóság elleni erőszak követtetett el, nem árt érdeklődni, hogy a kettő között nincs-e valami összefüggés a most mondottak szerint.

b) A tolvaj bűnsegédei.

Itt azokról szólunk, akik a lopásban részt vesznek, vagy amint a Btk. 69. §-ának 2. bek. mondja, annak elkövetését szándékosan előmozdítják vagy könnyítik, Minden lopást más és más mód könnyítvén meg, a bűnsegédek tevékenysége is különböző, a lopások fajai szerint.

A zsebtolvaj segédje „falaz“ vagyis úgy áll oda,

hogy az arra menők vagy ott állók ne vegyék észre, hogy a másik egy egyénnek a zsebéből valamit kihuz. A másik „vadembert” játszik, vagyis összeesik, részeget szimulál, valakivel összevesz, egyszóval valami módon csődületet idéz elő, úgy hogy társai a tömegben bátran lophatnak. Az olyan tolvajnak, akit a hatóságok már jól ismernek, a segédje továbbítja a lopott dolgot, mert az ismert tolvaj könnyen gyanuba jön, s ha őt hirtelen elfogják, nála a lopott dolgot megtalálják. Ezért oly segédet alkalmaz, aki még büntetlen előéletű s a lopott holmit rögtön átveszi s vele elmenekül. Különösen ügyesek ebben a tolvajnők, akik erre a célra könnyen lerugható papucsot, fejeletlen harisnyát és a szoknya legalján belül zsebeket viselnek. A tolvaj a lopott tárcát észrevétlenül s zajtalanul a földre ejti; a nő reá áll, lábát a cipőből kihuzza, lábujjával megfogja a tárcát, felemeli a lábát és a tárcát ebbe a zsebbe vonja. Némelyik ezt olyan ügyesen viszi végbe, hogy le sem hajol és semmiféle gyanus mozdulatot nem végez. Van olyan tolvajnő is, különösen a cigányok között, akiknek zsebe nincs, hanem lábujjaival a combja közé huzza a tárcát s a nemi részeinél szorosán tartja s rajta „lovagol”.

Olykor a segéd teendője, hogy a káros figyelmét elterelje; beleütközik az utcán, vagy azt megfogja, hogy „el ne gázolják”, letisztítja a ruháját stb. Ez alatt a másik lop, mert az áldozat arra ügyel, amit vele a másik csinál.

A vasuti zsebtolvaj társa többnyire nőszemély. A nő az utassal szemben ül, a tolvaj mellette; a nő az utassal beszédbe elegyedik, s a tolvaj alszik, vagyis alvást színlel; van egy hamis karja, s ezt a hamis kart s egyik valódi karját keresztbe fonva ül, míg a másik valódi karjával lop; a lopott tárcát odacsusztatja a nőnek, aki a legközelebbi állomáson leszáll. A tolvaj rendszeren még ott marad egy darabig, sőt ha a lopásra

reájöttek, azt is megengedi, hogy megvizsgálják, s rendesen mint ártatlan távozik.

A boltitolvaj segédje a kereskedőt megrendeléssel vagy válogatással foglalkoztatja, hogy társa lophasson; máskor a társ koldusnak öltözve jön a boltajtóba s akkor a tolvaj néhány koronával együtt a lopott gyűrűt is beledobja a kalapjába; a női segéd mint dajka, gyerekekkel a karján jön a tolvajnővel a boltba és a gyereket a pultra teszi, hogy mögötte a „gyermek anyja” lophasson.

A bűnsegédre azért kell különösen figyelni, mert őt könnyebben lehet elcsipni, mint magát a tolvajt; a tolvaj sokkal inkább iparkodik eltünni, mint segédje, mert a segéd mindig arra hivatkozik, hogy ő nem tett semmit s a másikhöz semmi köze. Ezért a károsoknál alaposan kell kérdezősködni azután, hogy ki lehetett a tolvaj társa; ezt megnehezíti az, hogy a legtöbb ember nem akarja elhinni, hogy ez vagy az a jól öltözött egyén követhette el a bűntettet. Ha a segéd megvan, a tolvajt többnyire meg lehet találni.

4. A betöréses lopás.

a) A helyszin megvizsgálása.

A betöréses lopás helyszinére érve tartsuk szem előtt a nyomozásnál követendő főelvet, a nyomok biztosítását. Ha azok megsemmisítésétől kell tartani, akkor a helyszini szemléről szóló fejezetben ismertetett módszerek szerint készítsünk róluk felvételt.

A nyomok közül első sorban a lábnyomok és pedig azok száma és iránya érdekelnek bennünket. Ebből lehet megállapítani, hogy hányan lehettek a tettesek, hol voltak az őrtállók, s milyen irányban menekültek.

Egy postabetörés színhelyén az őrtállók az országút mentén azon irányban állottak fel, ahonnan az

ásványvíz szállításról hazatérő fuvarosokat lehetett várni. Ezen a helyen két felnőtt ember és egy fiú lábnyomait lehetett megtalálni. A betörők ketten voltak, mert az ablak előtt két bemászó alak lábnyomai voltak észrevehetőek. A menekülés iránya a földeken át egy majorba vezetett, ahol a lopott pénzt meg is találták.

A lábnyomokból, mint az illető helyen már említettük, következtetni lehet arra is, hogy mily osztályhoz tartozó egyének, mily nembeliek s mily magasságúak voltak a nyomok hátrahagyói.

A férfiak nyomai mellett rendesen ott találjuk a bot nyomát is, az asszonyoké mellől ez hiányzik.

A lábbeliek különleges alakja is eléggé jellemző.

Igy könnyen felismerhető a bocskor és a cigány-papucs nyoma.

Magát a betörés módját véve szemügyre, figyelemmel kell lennünk arra, hogy vajjon a tolvaj volt-e tekintettel a házi viszonyokra, avagy sem; amiből viszont azt lehet következtetni, hogy vajjon a betörést a házi viszonyokkal ismerős egyén követte-e el, avagy más.

Egy ispán írószekrénye kulcsát a szekrény felett tartott egyik kávéscsészéjében rejtegette. Betörés után ez a kulcs az írószekrényben találtatott. Ezen az alapon volt megállapítható, hogy a betörést a házi viszonyokkal ismerős egyén követte el.

A házi viszonyok között is találunk olyan dolgokat, amiket csak igen befentes s olyanokat, miket más bejáró egyén is tudhatott, végül olyanokat, melyekre a ház kívülről való megtekintéséből is következtetni lehet.

A kitagadott fiú tudhatja, hogy özvegy édesanyja hol tartja a temetési költségekre szánt pénzét. A cselédség tudhatja, hol áll a szekrénykulcs, viszont a házat először megtekintő idegen is kikémleli, hogy hol van a konyha és merre van a hálószoba. A házi viszo-

nyokat ismerő cselédség szolgálat nélküli kóborlásai-ban megszorulva, előnyösen tudja értékesíteni ismereteit. A lopásnál vagy maga használja fel őket, vagy pedig a hivatásos tolvajnak árulja el azokat.

Ahol a hivatásos tolvajnak szolgálatban állott oly személy nem áll rendelkezésére, aki őt a szükséges tudnivalókkal ellássa, ott magának kell ezen ismereteket és tudnivalókat megszereznie. Az elhagyott nyaralókat kikémlelni szándékozó tolvajnak pl. főképpen azzal kell tisztába jönnie, hogy vajjon látogatóják-e még a nyaralókat, avagy sem. Ezt könnyű megtudni, ha pl. az ajtónyílásba papirost dug, mert ha a papiros másnap is azon a helyen benne van, úgy világos, hogy tegnap óta nem járt a nyaralóban senki sem. Ha már most munkához akar látni, úgy csak a hegy-őrt, vagy a ház őrzésével megbízott cselédet kell megfigyelnie, hogy ezek munkájában ne zavarják. Pozsonyban egy megtörtént esetben előbb agyonlőtték a szerencsétlen hegyőrt s azután láttak hozzá a villa teljes kifosztásához.

A betörés alkalmával érintett tárgyakból is lehet következtetni, hogy vajjon a betörő céltudatosan járt-e el, avagy sem, mert ha igen, úgy csak azt bántotta, amire okvetlenül szüksége volt és más tárgy érintésével fölösleges zajt valószínűleg nem csapott s az időt is alaposan ki akarta használni, meg azután felesleges munkától is megkimélte erejét.

Az egyik tolvaj csupán a hitelező özvegy asszony imakönyvét akarta megszerezni, abban volt az adóslévél s míg az asszony a szokásos esteli eszmecserére átment a szomszédba, az álkulccsal kinyitott szobán át a hálósobába lopódzhatott, hol az ágy mellé készített imakönyvet meg is találta.

A betörő számít arra is, hogy menekülésekor útja kétfelé is biztosítva legyen.

Igy ha némelyik helyen csak egy szűk nyílást tudna nyitni az ablakrácsok között, de a másik ol-

dalra nyíló ajtót nem tudná felfeszíteni, akkor inkább lemond az egész betörési tervről, hacsak nem bizik őrtállói éberségében.

A betörő egyes segédeszközöket nem visz magával a helyszínére. Így pl. az átmászáshoz használt létrát a szomszédból szedi elő. A nagyvárad iргalmas rendházba történt betöréskor a harmadik szomszédból hozta elő a betörő a létrát s a közbeeső kert mindkét kőfalát oda és visszamenet is ugyanazon létrával mászta meg. A harmadik szomszéd házában levő létráról csak az ezen házban lakó egyének tudhattak, mert ezen szomszéd egy belső telken fekvő kerti lakásban lakott, mely úgy épült, hogy a házsorok két oldalán elhuzódó utcák egyikéről sem lehetett oda betekinteni. Még jellemzőbb dolog volt, hogy ezen létrát a ház eresze alatt jó magasan kettős kampóra akasztva tartották s csak a betörés előtti napokban került az le onnan a gyümölcskertben szükségessé vált munkához.

b) A betörő egyénisége és ismeretei.

Ha a betörők mesteremberek voltak, kézi ügyességüket érvényesítik is a lopás végrehajtásánál. Más-kép tör be az ács, a kőfaragó, az esztergályos, a lakatos. Ez a kéziügyesség és módszer sokszor annál szembetűnőbb, mert lehet, hogy más alkalmasabb mód is kínálkozott s a betörő mégis nem azt alkalmazta. A betörő mesterségét néha csak munkája későbbi folyamán árulja el, mert lehet, hogy csak bent a házban volt egy oly szekrény, amelynek feltörési módjából azt lehetett következtetni, hogy esztergályos mesterséghez értett a betörő. Ily betörésnél ajánlatos több mesterembert meghallgatni, mindenki tudja, hogy a szakmájabeli egyén hogyan dolgozik s így lehetséges, hogy valamelyik szakértő értékes felvilágosítással fog szolgálni. Általában, ha egy szek-

rény feltörésénél azt látjuk, hogy a zárt törték fel, úgy lakatos, kovács, bádogos, szerelő mesterségre gondolhatunk, ha pedig az asztal fedőlapjának vagy a farészeknek lefeszítését, a sarkvasakat tartó szegek kihuzását észlelnők, úgy asztalos, képfaragó, ács, esztergályos mesterek ismereteit kell feltételeznünk.

A betörés színhelyén talált nyomok közül kiváló figyelmet igényel a betörőeszköz által okozott törések, zúzások, fészítések alakja, mert ezekből a használt szerszám alakjára lehet következtetni. Egy betörés helyén oly véső nyomát fedezték fel, melynek az éle az egyik helyen le volt törve. A környéken történt későbbi betöréseknél is ugyanezen vésőnyomok tűntek fel. Az egyik betörésnél rajtaért betörő birtokában a kérdéses vésőt meg is találták s ez alapon volt bebizonyítható, hogy az előbbi betöréseket is az illető követte el.

Figyelemmel kell lenni a betörőknek a betörésnél mutatkozó szokásaikra. Némelyik az órát állítja meg a falon, hogy ketyegése hallgatózásaiban ne zavarja. A betörők a lakásokat gyakran emberi ürülékkel piszkítják be. A szokásszerű betörő ugyanis azzal a babonával él, hogy ha ezt teheti, el nem fogják.

A cigányok rablásaiknál az előtalált nőszemélyt babonából meg is szokták becsteleníteni.

Ezen szokásokból nemcsak többféle lopásoknál működő betörők azonosságát lehet megállapítani, de egyéb következtetéseket is vonhatunk. A megállított óra mutatja, hogy hány órakor történt a betörés; az erőszakos nemi közösülésnél, mint pl. a dánosi rablásnál is, a gyanúsítottak hím vesszején karcolásokat vettek észre, melyeket a kétségbeesett leányzó ejtett. A betörő az alvó háziak felébredése esetére is biztosítani szokta magát. A hálószoa ajtaját eltorlaszolja, vagy a kulcsot beletöri. Némelyik betörő piros üvegű tolvajlámpát használ, hogy fényétől az alvók fel ne ébredjenek.

Más kloroformot tart az alvók orra elé, hogy attól elkábuljanak.

Budapesten egy szállodát renováló kőműves éjjel a pincér visszahagyott ruháit öltötte fel, hogy az örködő rendőr azt higgye, hogy pincér foglalatoskodik az étteremben.

Olykor a betörők annyira vakmerőek, hogy éppen ezáltal terelik el munkájukról a gyanút. A pesti ékszertolvajok a déli órákban néha a telefonba is belemernek szólni, másutt éjjel oly otthonosan érzik magukat, hogy nem átalják az itt-ott előtalált italt is kiinni, avagy egy-egy szivart is elszívni.

Mindezen jelenségek amellet tanuskodnak, hogy a betörést, mint mesterséget űző egyének jártak a helyszínén.

c) A betörés módja.

Behatolás az ajtón.

A lakásba való behatolás rendszerint vagy az ajtón, vagy az ablakon át történik. Az ajtót néha sarkaiból az ajtó és a küszöb közé helyezett feszítővassal kiemelik. Ez ellen némely helyen úgy biztosítják az ajtókat, hogy a sarkvasakat szembe, nem pedig hason irányban verik be az ajtófélfákba. Ahol a küszöb ezt lehetővé teszi, ott az ajtóreteszt feszítik ki a küszöbből s feltéve, hogy a felső ajtóretesz a szemöldökfába nem lett betolva, az ajtószárnyak közepére gyakorolt nyomás folytán a kulccsal elzárt ajtószárnyak is széjjel nyílnak. Lehetséges azonban az ajtót úgy is kinyitni, hogy a kívülről eső ajtósarkakat kifeszítik. Ahol azonban a sarkvasak belülről esnek, vagy a sarkvasak belső végei be vannak hajtva, ott a felnyitással másképpen kell megpróbálkozni.

Az asztalos vagy esztergályos az ajtók betétlapjait szokta kifeszíteni, vagy azon helyeken, hol a betétlapok az ajtórámák bevágásaiba illeszkednek, a

betétlapok szegélyeit több helyen megfurja s a furtlyukak közé eső helyeket éles késsel átvágja. A deszka a fasávok irányában könnyen hasad, ezen irányban tehát a betétlapot furás nélkül késsel is át lehet vágni. Egy-egy ilyen ajtóbetétlap kivágása elegendő nyílást hagy arra, hogy azon a betörő bemászhassek.

Nagy akadályt képez az ajtófeltörésnél, ha az belülről keresztvassal, vagy ruddal is el van zárva. Ilyen esetben sikeresen csak akkor lehet eljárni, ha a betörő tudja, hogy hol van a keresztvas sarka és hol a kamója, mely esetben vagy e sarkon, vagy a kamó helyén kell az ajtófélfát kifurni, hogy azon át a keresztvas leakasztható legyen.

Ha a sarkok és a reteszek felfeszítése nem mutatkozik célszerűnek, úgy a zárat kell felnyitni. Ha az ajtóban benn van a kulcs, úgy kívülről egy kulcsfordítóval nyitják ki a zárat. E kulcsfordító egy hajszűő vashoz hasonlít, melyet kívülről az ajtóba dugnak s azzal a kulcs végét megfogják s a kulcsfordító végén levő egyik bevágás a kulcs tollához támaszkodván azt a zárban megfordítja. Ily esetek nyomozásánál a kulcs végét kell megtekinteni s ha azon karcolás látható, akkor feltételezhető, hogy kulcsfordítóval nyitották ki a zárat. Ha a kulcs épen a kulcslyuk irányába esik, úgy a kulcsot a zárból kívülről kitolják és azután a zárt álkulccsal nyitják ki.

Ahol az ajtó belülről retesszel is el van zárva, ott lyukat furnak a zár körül s az abba dugott horgas dróttal félretolják a reteszt.

Ily esetben is tájékozódni lehet a látottakból, hogy vajjon a lakással ismerős egyén volt-e a tettes, azaz a környilást alkalmas helyen furta-e meg, avagy sem.

A betörőnek a helyszinén végzett munkájából különben nagyrészt következtetni lehet, hogy vajjon a házi viszonyokkal ismerős, avagy idegen volt-e a

tettes, továbbá, hogy miféle mesterséghez értett, egyedül volt-e, avagy többedmagával, volt-e elegendő ideje a munkához, avagy sietett, világosság mellett dolgozott-e, végül, hogy miféle betörőeszközöket használt.

Behatolás az ablakon.

A betörő előszeretettel választja a behatolásra az ablakot. Ez szerkezeténél fogva sem oly ellentálló, mint az ajtó, másrészt az ablakon át behatolva belülről könnyen szabaddá tudja tenni az ajtót is.

Ha az ablaknyílás nem elég nagy, úgy egy bűnsegédül használt fiut küldenek be rajta. A betörő egykönnyen tisztába jő vele, hogy vajjon pl. az ablakrácsok között átbujhatik-e. Ugyanis ha a feje és egyik karja egyszerre átfér rajta, úgy a behatolás lehetősége fennáll, ellenkező esetben nem.

Az ablakrácsok között különben oldalt szokott bemászni a tettes, mert a rácsok között magassági irányban több férhely van, mintha a betörő a vízszintes szélességi irányt választaná. Bemászásnál a jobb karját feje mellett felfelé nyújtja s mihelyt feje és jobb karjával bejutott, kigyómódra maga után huzza egész testét.

Ha a tolvaj az ablakrácsok között nem bujhatott be, akkor a rácsokat el kell távolítania, vagy annyira szét kell hajlítani, hogy a megnagyobbított nyíláson átjuthasson.

Az ablakrács oly helyeken reszelhető át, hol a vasrudnak némi hiányossága van. Ezen helyek vagy előleges megsemmisítés útján fedezhetők fel, vagy pedig úgy, hogy a betörő erős marokkal ránt egyet a rács egyes rudjain. A rács a hiányos helyeken enged leginkább s ahol a rácsok fehérre vannak meszelve, ott a mész le is pattog ezen helyekről. Ha a vasrács falba van építve, úgy ott rendszeren a nedvesség miatt a tövében el szokott rozsdásodni.

Ez különösen salétromos falaknál szokott előfordulni. Ha a vasrács a tövében enged, úgy ezen helyen törik vagy fűrészelik át, azután pedig függélyes irányban felgörbítik.

Ha a vasrács átvágása szükséges, úgy ezt vasreszelő, vagy vasfűrészszel végzik, de a nagyobb zaj elkerülése végett a vas megfelelő helyét erősen olajozzák, a reszelőt vagy fűrészst pedig faggyuval kenik be.

Az ablakrács kifeszítése hévérrel történik. A hévért valamely élőfának vagy falnak támasztják s csavarját fokozatosan addig forgatják, míg a rács enged. Hogy a falból kieső téglák zajt ne okozzanak, a földre almot, vagy ruhát teregetnek. A vasrácsok elgörbítéséhez is alkalmas a hévér.

Néhol a vasrácsok elhajlítására köteleket is használnak. Ezekkel a vízszintesen haladó keresztvasakat sűrűen átkötik; a száraz köteleket ezután vízzel leöntve megnedvesítik, a nedves kötelek annyira összehúzódnak, hogy még ezen vasrácsokat is elgörbítik sőt összefüggésüknél fogva a függőlegesen lefutó rudakat is elhajlítják.

Ha a hévér nem elég hosszú ahhoz, hogy vele kívülről az egész ablakrácsot kifeszítsék, úgy toldalékul cölöpöt tesznek alája s az érintkezés helyét egy rud odakötésével teszik szilárddá és elhajlíthatatlanná.

Ha az ablakszárnyakon kívülről sarkvasak vannak, úgy ezek lefeszítése után könnyen megy a munka, ha azonban a sarkvasak belülről fekszenek, úgy az ablakreteszt kell félretolni, mely célból az ablakráma középfáját megfurják s egy rajta átdugott görbe dróttal a reteszt félrehúzzák.

Ujabb divatu ablakoknál a retesz az ablakráma alsó és felső részébe illeszkedik, ezeket vésővel lehet fészkeikből kitolni; az egyik retesz feltolásakor az összefüggő szerkezet miatt rendesen a másik retesz

is kimozdul helyéből ép úgy, mint mikor ablakbezáráskor az ablak közepén fekvő foggantyú megfordításával egyszerre tolják ki, vagy huzzák vissza úgy a felső, mint az alsó reteszt. Sőt az ablakszárnyakat a közepén összetartó kiugrócsapó is visszafordul fészkebe, ha pl. az alsó reteszt vésővel feltolják.

Ahol a betörő az ablakzárát nem ismeri, vagy a felnyitásához műszerei nincsenek, ott az ablak üvegtábláját kell betörnie. Hogy ezt zajtalanul tehesse, az ablaküvegre enyves, vagy lekváros papírt ragaszt, hogy az üvegdarabok szét ne hulljanak s ezáltal ne csörömpöljenek. Ezután gyémánttal kivágja az ablaküveget és benyomja.

Az üveg bevágása nélkül könnyen kivehető az üvegtábla, ha az agyag (kitt), amellyel az üveget a rámaához erősítik, még friss, vagy már letöredezett.

A ragasztó agyag lehántása után a biztosítékul bevert szegecskéket fogóval kihuzzák, mire az ablak üvegtáblája könnyen kivehető.

Ily betöréseknél biztosítékul úgy az ablaktáblára, mint az ablak alá még ruhadarabokat is szoktak teregetni, hogy a véletlenül lehulló üvegdarab összetörése zajt ne okozzon.

Volt már rá eset, hogy a tolvajok munkájuk előtt néhány nappal beverték kővel az ablakot; ilyen esetben azután még az új ablaktábla kiverése sem okozott nekik nehézséget, mert az ablak ragasztóagyag még napok múlva is puha szokott lenni. Ha az ablaktáblák már el vannak távolítva, a betörő kezével végig tapogatódzik, hogy nincs-e valami tárgy belülről az ablakpárkányra téve, ami bemászáskor leesésével zajt okozhatna. Lányos háznál faluhelyen virágcserepekkel van tele az ablak. Ha a függöny le volna eresztve s felhuzása nehézséggel járna, úgy a tolvaj ollóval vágja le, vagy egyszerűen letépi azt, ha épen kisebb zaj nem bántja.

Az ablak feltörésének módjából is ugyanazt a

tanulságot vonhatjuk, mint az ajtó feltöréséből, azaz, hogy: a helyi viszonyokkal mennyire ismerős egyének voltak a tettesek, avagy teljesen idegenek voltak-e, továbbá, hogy egyáltalában feltehető-e, hogy betörték a házba, vagy pedig házi tolvaj akarta magát leplezni, midőn az ajtót, vagy ablakot feltörte.

Egyik ügyetlen házitolvaj pl. az ablakot belülről ütötte ki, minek folytán az üvegdarabok kifelé potyogtak; ily körülmények között volt leleplezhető s midőn maga is belátta, hogy észellenesen utánozta a betörést, beismerte bűnét.

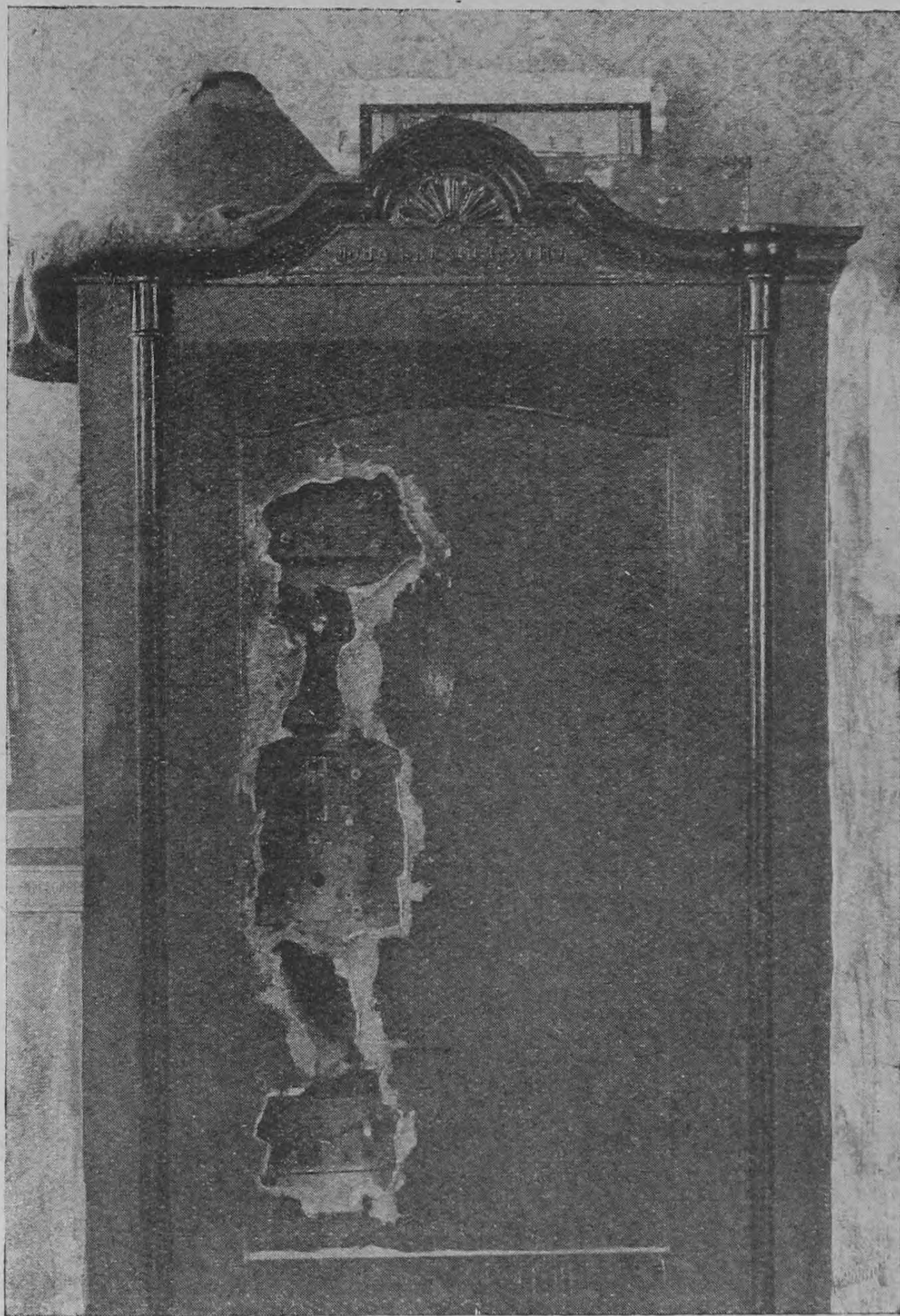
Zárak és egyéb készülékek feltörése.

A tolvajnak sokszor magában a lakásban kell készülékeket feltörnie, különösen akkor, ha pl. a pénz zárva van. Nagyobb pénzösszegeket tartogató intézetek és magánosok is páncél (Wertheim) szekrénybe zárják pénzüket; sőt két ily szekrényt is tartanak és pedig az egyiket megtévesztés végett. Ma azonban már ezeket a szekrényeket is könnyen nyitják fel a betörők.

Megeshetik, hogy az ilyen zárat készítő mesterlegények, vagy munkások megszerzik a tartalékkulcsokat s azokat ezen szekrények feltörésére használják fel. Azért leghelyesebb az ilyen szekrények zárait két különböző cégtől rendelni, mert ekkor ha az egyik kulcs meg is van, a másik kulcs hijával a szekrény még mindig nem nyitható fel.

A szuró kulcsra a betörőnek nincs okvetlen szüksége, mert ezen zárat gondosan egymás mellé rakott kötőtükkel is ki lehet nyitni.

A Wertheim-szekrény a záron kívül oldallapjain is felnyitható, ha pl. felületes gyártású szekrényeknél az oldalfalakat csavarral illesztik egymáshoz és a csavarok fejeit azután zománccal befedik. Ilyenkor elegendő a zománc lehántása és a csavarok kihúzása, s a szekrényfalak máris leemelhetők. Szekéremelő

14. ábra. Feltört pénzszekrény (Wertheim-szekrény).

hévérrel is lehet a kisebb ellentálló képességű szekrények falait lefeszíteni. (14. ábra.)

A szekrényfalakat olyképen is szokták felbontani, hogy vasfuróval környilást fúrnak a szekrény falába s az így meglazított részt bezuzva, a keletkező nyilást azután feszítővassal nagyobbítják.

Más betörők ismét erős lánggal, pl.: 3000° hőmérsékletet fejlesztő „Thermit” por meggyújtása által olvasztják meg a vasszekrény falát. Az olvasztott vasrészt azután úgy lehet kivájni, ahogy épen szükséges.

Az ilyen kasszabetörések ellen ma elektromos csengőkkel védekeznek, melynek vezetéke rejtett utakon vezet a központba, s melyek rögtön jelt adnak, mihelyt valaki hozzányúl a szekrényhez.

Csak hogy ma már a betörők a ház körül az oszlopokon vezetett huzalokat is elvágják s ilyenkor a házban rejtett utakon vezetett huzalok sem szolgálják a célt, legfeljebb akkor, ha ezen szabadon vezetett drótokat is egy másik vezetékkel olyképen biztosítjuk, hogy mihelyt valaki az igazi vezetékhez nyúl, az a jelző csengőt működésbe hozza.

Talán a legbiztosabb védekezés az, ha a helyiség, hol a pénzszekrény áll, éjjelen át is meg lesz világítva s az ajtóredőnyön egy figyelő-nyílás hagyatik.

Amerikában ezt is ki akarta játszani az egyik betörő, amennyiben igen ügyes festményben a pénzszekrényt teljes alakjában vászonra festette s a figyelő-nyílás irányában a pénzszekrény elé helyezte, azonban rajtavesztett, mert a festményt igen közel állította a pénzszekrény elé s így a szekrény furása-kor testével a vásznat megmozgatta. A figyelő rendőr ezt észrevevén, felriasztott társaival a betörőt elfogta.

A kasszafeltörés másik módja a robbantás. Kör-furóval lyukat vájnak a zár közelébe s egy beleillesztett robbanó szerrel a zárat teljesen megsemmisítik.

A zárákra illesztett lakatok lefeszítése már könnyebb dolog. A lakatot tartó reteszt, ha az ajtó belső oldalára átnyuló végei széthajtva vagy begörbítve nincsenek, egy beletűzött vasdarabbal könnyen ki lehet húzni.

Ha a retesz lefeszítése nehéz, úgy a lakat fedőlapjait ütik le. Ha a betörő nem tudja, hogy a kettő közül melyik enged az erőszaknak, akkor egy hosszabb vasrudacsot dug a lakat fülébe s a vasrudat megforgatja benne. Ily módon a legerősebb lakat is széjjel hull, vagy a retesz törik el.

A lakatokat vagy záratokat, ha azok nem Wertheim-rendszerűek, könnyen ki lehet nyitni egy meggörbített hegyű vasdróttal is, amint azt a lakatosok teszik.

Ki lehet nyitni azonban álkulccsal is. A zárról viaszlenyomatot vesznek s ennek megfelelőleg a bármely vaskereskedésben kapható kidolgozatlan kulcsot kireszelik. Ha a kulcs a zár óvatos nyitásánál még akadályokba ütközik, úgy megnézik a bekormozott kulcs tollán, hogy melyik rész az, amelyiknek még akadály áll útjában s ahol a korom erősen le van dörzsölve, azon részt lereszelik s így sikerül az eredetihez hasonló kulcsot készíteni és a zárat vele felnyitni.

Ha azt akarjuk megállapítani, hogy vajjon a zár görbített dróttal, vagy álkulccsal lett-e felnyitva, úgy a zárat szét kell szedni s ekkor a belső szerkezetében látszó karcolások, zúzások, törések, görbülések, lehajlások vagy horzsolások — melyek az olajos, poros és rozsdás belső részeken jól kivehetők — elárulják, hogy miféle eszközzel nyitották ki a zárat.

A leghatásosabb zárfeltörő eszközök még ma is a fészítő vas, a körfuró, vasreszelő és fűrész. Ezeket a modern betörők ügyes és csinos kiállítású kezítésekben hordják, úgy hogy a szemlélő előtt olyképpen

tűnnek fel, mintha orvosi műszereket, vagy mintha árucikkeket vinnének benne.

A betörők néha a fal felbontása útján igyekeznek ékszerészboltokba, bankokba behatolni. Erre kedvező alkalmuk nyílik, ha a szomszédságban, vagy az emeleten üresen áll egy lakás vagy szoba. Ezekbe vagy éjjel lopódnak, vagy pedig kibérlik őket. Az ily betörőnek mindenesetre az építkezés alapfogalmait is ismernie kell, nehogy oly téglát bontson ki, melynek kiszedése után az egész mennyezet beomlik, vagy az oldalfalaknál a legvastagabb réteg kikezdésével megnehezítse munkáját. Ha a kibontás hosszabb időt igényel, úgy az oldalfalakat oly helyeken szokták kibontani, melyek mögött a kifosztandó helyiségben valamely butordarab áll, mely a bontás kezdetét láthatatlanná teszi. A mennyezet kibontásánál a betörő arra ügyel, hogy a lehulló téglák és a vakolat nagyobb zajt ne ejtsenek. E célból az első kibontott téglahelyén támadt nyíláson egy erős vászon bevonatu esernyőt dognak le és nyitnak ki, úgy hogy a fel nem fogható törmelék és téglák zaj nélkül abba hullanak be. A kellő nagyságu nyíláson azután a betörő kötélén ereszkedik le.

Ha arról van szó, hogy a szomszéd üres lakást kell a betörőnek kibérelnie, úgy a nyomozó közegnek könnyebb tisztába jönnie az illető kilétével, mert hiszen a bérbeadó csak tud róla, hogy ki vette bérbe az üres lakást. Ép így állunk azon esetben is, ha az emeleti üres lakást bérli ki a betörő.

Ilyen már a vidéken is előfordult: így Nagyváradon egy földszintes ékszerészboltba a padlásra rejtőzött betörők ugyancsak a mennyezet kibontása útján hatoltak be; majd a tettesek a főtőzsde Wertheimszekrényét is megdézsmálták, csak hogy itt már a vasredőny-ajtó lakatját kellett álkulccsal felnyitniok s míg az őrtállók a főutcán portyázó rendőrt kísérték figyelemmel, addig a főmester bebújt a

redőny alatt a boltba. Társai ezután a boltot kívülről ismét lezárták s egy adott jelre, midőn a betörő munkájával már elkészült, azt ismét felnyitották.

A behatolásra alkalmasnak mutatkozik a kéménynyílás, az árnyékszékablak vagy eféle. Ez utóbbiakat sok helyen a kinyitás ellen úgy biztosítják, hogy az ablak párkánydeszkájára egy lécet szegeznek, mely az ablakszárnyak teljes kinyitását akadályozza. Természetesen a kémény csak akkor alkalmas a bemászásra, ha állandó tüzelésről, mint p. o. nyáron, szó nem lehet.

Faluhelyeken még ma is látni oly tágas kéményeket, melyekben szalonnát füstölnek. Ezen át kötélen leereszkedni könnyű dolog. Ily esetekben a gyanúsított ruháját kell alaposan megfigyelni, mert a korom azokon meglátszik s szaga még másnap is jól érezhető.

5. A besurranó lopás.

Amelyik tolvaj ezt az utat választja a lakásokba való bejutáshoz, annak nagy lélekjelenlétre s ügyességre van szüksége s meglepetések esetén el kell készülnie lennie arra is, hogy alkalmas módon ki is tudja magyarázni, hogy mit keres a lakásban.

A belopódzásra legalkalmasabb idő a vasárnap, amikor a nép vagy templomban van, vagy a városiak, különösen délután, másutt keresnek szórakozást.

Ha alkalmatlan időben talál belépni a tolvaj, úgy rendszerint azt szokta mondani, hogy keres valakit. Uriházakba biztonság kedvéért előbb becsenget s ha belülről senki sem jön elő és az ajtónyílásban belülről nem látszik a kulcs, úgy biztos benne, hogy a lakásban nincs senki s álkulccsal bátran kinyitja a lakást.

Faluhelyen alkonyatkor a tehénfejés idejében szoktak a lakásokba belopódzni; előbb a pitvarajtó mögé állnak s midőn a házi asszony kimegy az